

KRİTİK GEBELERDE YOĞUN BAKIM

Prof Dr Hül ya SUNGURTEKİN

Anahatlar

Giriş

Fizyolojik Değişiklikler

Dolaşım Sistem Hastalıkları: Hemoraji, Kardiyak Disfonksiyonlar, Travma, Sepsis, Preeklamsi, Kardiyopulmoner Arrest

Solunum Sistem Hastalıkları: Astım, Amniyon Sıvı Embolisi, Tokolitik Sonrası Pulmoner Ödem, Venöz Hava Embolisi

Akut Karaciğer Yağlanması

Gebelikte İlaç Güvenliği

Sonuç

Giriş

Değerlendirme, monitorizasyon ve tedavide hem anne hem de bebek dikkate alınmalıdır

1991–1997 arasında her 100 000 canlı doğumda 11,5 anne ölümü

Bu oran tam olarak gerçeği yansıtmamaktadır.

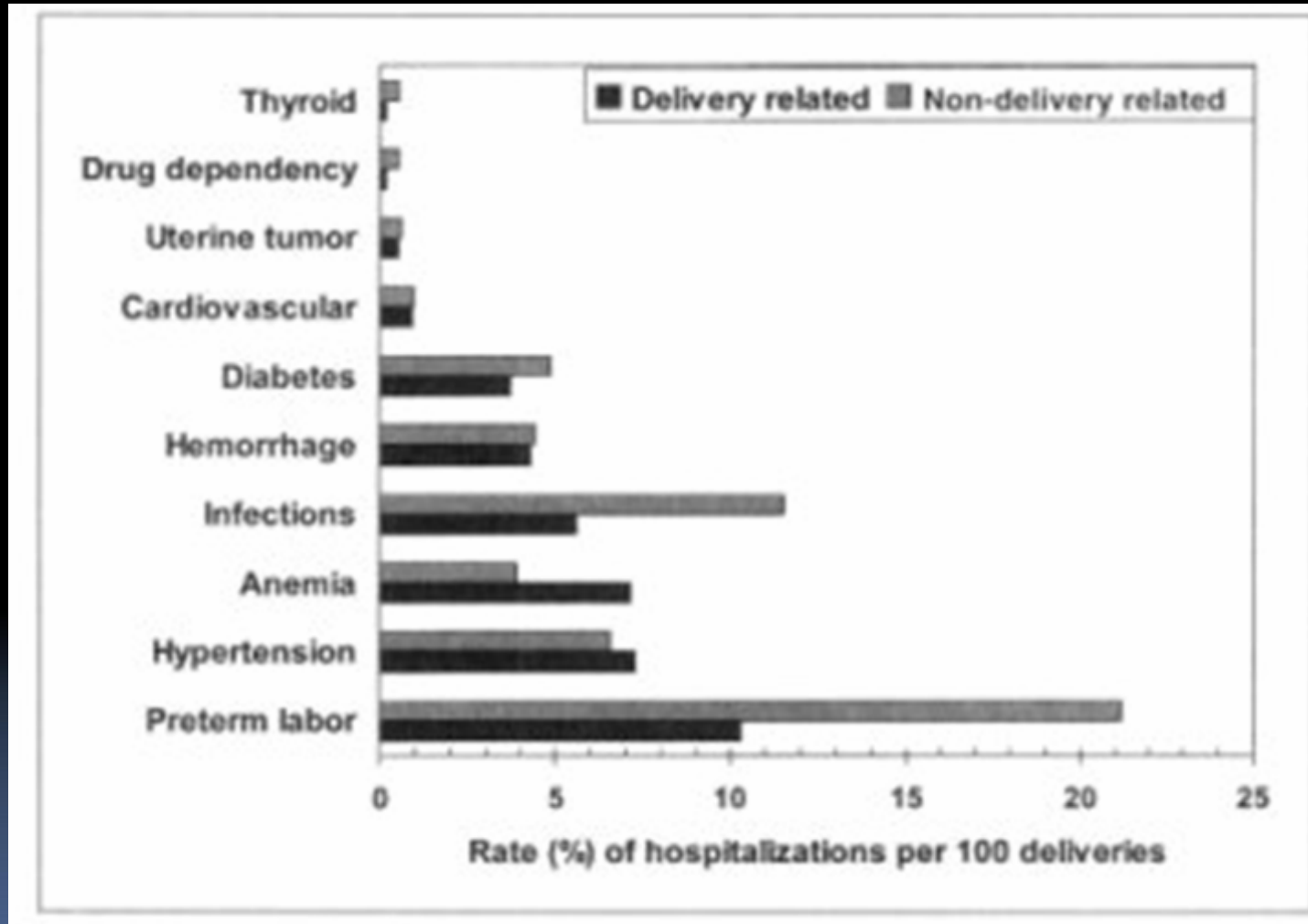
Giriş

Maternal ölüm: hamile iken veya doğumdan sonraki 42 gün içerisinde gebelik nedeniyle şiddetlenmiş bir nedenden dolayı ölüm

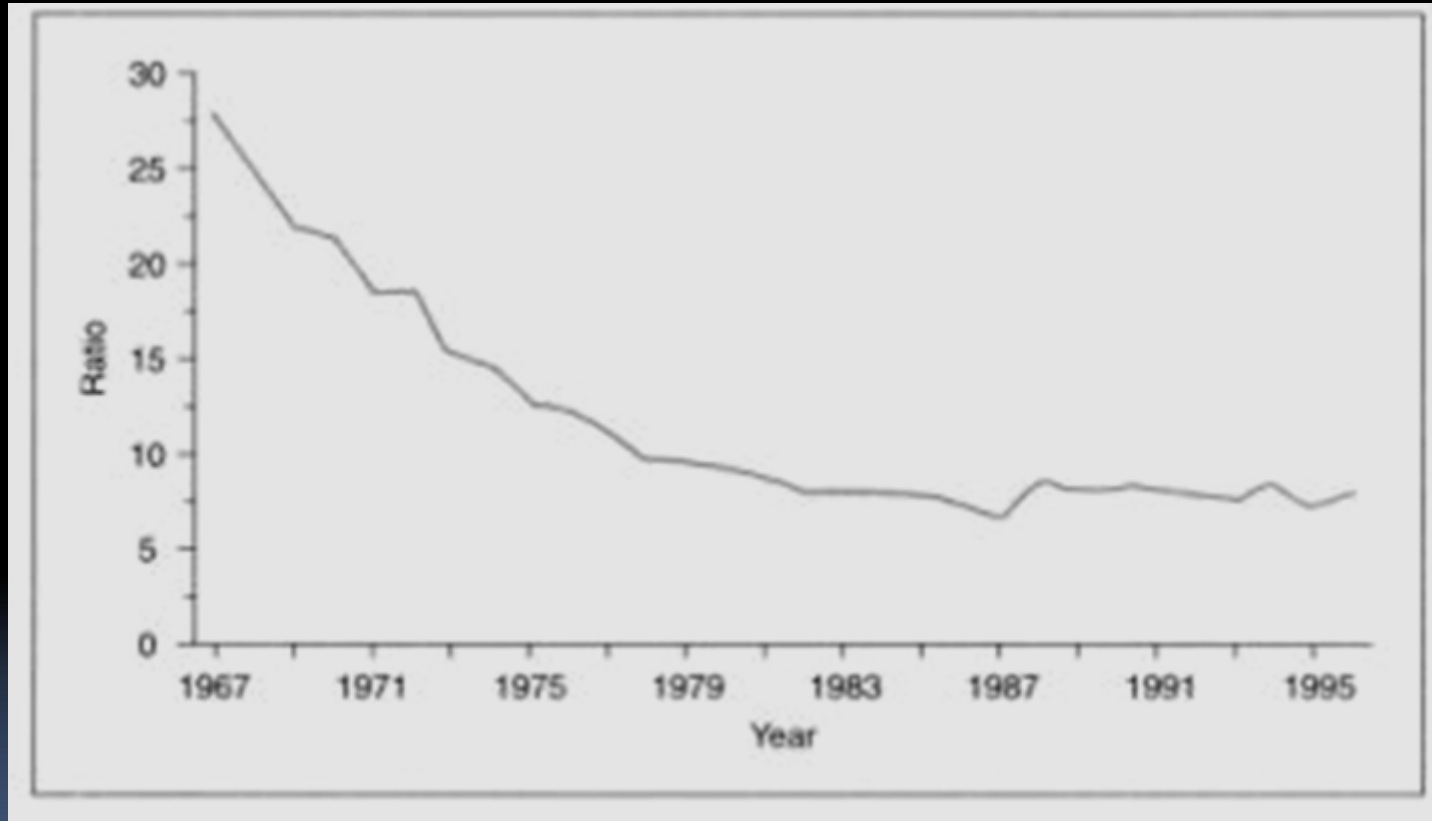
Direkt

İndirekt

Giriş

Giriş

Giriş

ABD'de Maternal Mortalite, 1991–1999

Neden	Oran
Emboli	19.6
Hemoraji	17.2
Hipertansif hastalıklar	15.7
Enfeksiyon	12.6
Kardiyomiyopati	8.3
Serebrovasküler olay	5.0
Anestezi komplikasyonu	1.6
Diğer	19.2

Giriş

22 adet çalışmadaki 1 550 723 doğum incelenmiş, yoğun bakıma hamilelik ile ilişkili olarak yatış %0,07–0,88

Yoğun bakımda obstetrik hastalar %1

Obstetrik hemoraji %26-%33,
hipertansif hastalıklar özellikle preeklemsi %21-%42,
solunum yetmezliği %10,
enfeksiyon %10,

Gebe hastaların yoğun bakım ünitesindeki mortalite oranları genel olarak %2- %5

Giriş

Kritik hastalıklı gebelerde **dikkat**

1. Gebeliğin normal fizyolojik değişiklikleri akıldan çıkarılmamalıdır. Hastalığın maskelenmesine ya da aşırı olarak değerlendirilmesine neden olabilir.
2. Herhangi bir test, tedavi ya da işlem geciktirilmeden yapılmalıdır, çünkü hasta gebedir.
3. Olayın iki kişiyi birden etkileyebileceği unutulmamalıdır.

Fi zyol oj i k Deği Ő i kl i kl er

Kardiyovasküler sistem:

- Artmış kardiyak output, stroke volüm ve kalp hızı,
- Azalmış sistemik ve pulmoner vasküler rezistans,
- Birinci ve ikinci trimestrde düşük kan basıncı, üçüncü trimestrde yüksek kan basıncı,
- PAOP ve CVP' de değişme yok,
- Azalmış kolloid onkotik basınç,
- Gebe uterus tarafından aortokaval kompresyon.

Fi zyol oj i k De ğ i ŝ i kl i kl er

Solunum Sistemi:

- Artmış oksijen tüketimi ve iste ğ i, artmış metabolik hız,
- Tidal volümde ve dakika ventilasyonunda artış, solunum sayısı genellikle de ğ i ŝ mez,
- Solunumsal alkaloz, azalmış PaCO₂ ve artmış PaO₂,
- FEV₁'de de ğ i ŝ iklik yok, azalmış FRC, vital kapasite de ğ i ŝ miyor,
- Gö ğ üs duvarı kompliyansı azalır,
- Üst havayolunda mukozal ödem, mukus sekresyonu, nazal konjesyon ve rinit.

Fi zyol o j i k De ğ i ŝ i k l i k l e r

Tipik Arter Kan Gazı De ğ e r l e r i

	PO ₂	PCO ₂	pH	(a-a)O ₂	SO ₂ , %
Gebe olmayan	98	40	7.40	2	98
Termde gebe, oturur	101	28	7.45	14	98
Termde gebe, supin	95	28	7.45	20	97

Fi zyol oj i k Deği Ő i kl i kl er

Hematolojik Sistem:

- Artmış plazma volümü,
- Hemodilüsyonel anemi,
- Hiperkoagülasyon durumu,
- Platelet sayısında azalma.

Fizyolojik Değişiklikler

Renal Sistem:

- Hidronefroz,
- Artmış renal plazma akımı, glomerüler filtrasyon oranı ve kreatinin klirensi,
- Proteinüri,
- Sodyumun azalmış atılımı ve periferik ödem.

Fi zyol oj i k De ğ i ŝ i kl i kl er

Gastrointestinal S. ve Karaci ğ er:

- Azalmı ŝ gastrointestinal motilite ve aspirasyon riskinde artma
- Artmı ŝ karaci ğ er metabolizması

Dolaşım Sistem Hastalıkları

Düşük akım? Yüksek akım?

klirik muayene

santral ven kateterizasyonu

ekokardiyografi

Ekokardiyografi PAK ile uyumlu

Hemoraj i

Erken	Geç (Üçüncü Trimestr)	Postpartum
Travma	Travma	Uterine atoni
Ektopik abdominal gebelik	veya Plasenta previa veya ablasyon plasenta	Cerrahi travma
Düşük	Uterin rüptür	Uterin inversion
DİK	DİK	DİK
Hydatidiform mole	Marginal sinus rüptürü	Plasenta kalıntısı

Hemoraj i

Plasenta previadaki risk faktörleri

Uterine fibroids

Multipl gebelik

Plasenta previa anamnezi

Geçirilmiş sezaryen

Kokain kullanımı

Düşük hikayesi

Hemoraj i

Plasenta previa

Ağrısız vajinal kanama

USG

Yatak istirahati

Acil sezaryen

Masif kanama için hazırlıklı olmalı, kan ürünleri

Hemoraj i

Plasental ablasyon: Gebeliğin 20. haftasından sonra plasentanın ayrılması, %0,2 - %2,4

Risk faktörleri

Plasental ablasyon hikayesi

Kan basınsı yüksekliği

Preeklemsi

Travma

Kokain

Diabetes mellitus

İleri anne yaşı

Multipl gebelik

Sigara

Hemoraj i

Plasental ablasyon:

vajinal kanama,

abdominal ağrı,

uterin yumuşama ve kontraksiyonlar

volüm resüsitasyonu

dissemine intravasküler koagülasyon

Hemoraj i

Uterin rüptür yaklaşık olarak 1:2000, uzamış doğum eylemi ve multipar

Postpartum hemoraji

Uterin atoni, cerrahi obstetrik travma, uterin inversiyon, plasenta dokusu kalıntısı, amniyon sıvı embolisi ardından DİK, fetal ölüm sonrası koagülopatiler

Hemoraj i

Oksijen tedavisi,
sol lateral dekübit pozisyonu,
fetal monitorizasyon,
volüm resüsitasyonu,
periferik yayma, PT, PTT, fibrinojen düzeyi,
fibrin yıkım ürünleri ve spesifik faktörler

Uterin atoni sıklıkla uterin masaj, mesanenin
boşaltılması ve intravenöz oksitosin

Kardiyak Disfonksiyon

Geçirilmiş MI, kapak hastalığı veya gebelikte gelişen kardiyomiyopati sonrasında KKY

562 kardiyak hastalığı olan hamile,

13 Kanada hastanesinde prospektif

6 aylık izlem

%20'sinde neonatal morbidite, preterm doğum ve

gestasyonel yaşa göre küçük bebek

Maternal komp.; pulmoner ödem, felç ve taşiaritmi

Hamilelik öncesi sol ventrikül yetmezliği

Kardi yak Di sfonksi yon

482 hamile,

New York kalp birliğinin sınıflaması

Yüksek sınıf, morbidite ve mortalite oranında artış

Kardi yak Di sfonksi yon

Valvüler lezyonlar:

Mitral stenoz; balon mitral kommissurotomi

Aort stenozu nadir, sıklıkla konjenital anormal valv

Hipertrofik kardiomyopati

Hipertrofik kardiomyopatili 100 gebe,

Ciddi hastalıklı iki kadında hamileliğe bağlı ölüm

Kardi yak Di sfonksi yon

Konjenital kalp hastalığı:

74 hastada 144 hamilelik incelenmiş,
asiyanotik ve siyanotik olarak iki gruba

Siyanotik hastalarda konjestif kalp yetmezliği gelişimi
anlamlı olarak daha fazla, ortalama doğum ağırlığı
daha düşük

Kardi yak Di sfonksi yon

Peripartum kardiomyopati: 1:4000,

Nedeni belli değil,

Hamileliğin son ayı veya doğumdan sonraki 5 ayda,

İleri anne yaşı, siyah ırk, çoğul gebelik, obezite, preeklamsi,

Morbidite ve mortalite yüksektir. Ortalama ölüm %20

Kardi yak Di sfonksi yon

Peripartum kardiyomiyopati:

44 hamile,

28 hamile tamamen iyileşme

16 hamilede kalıcı sol ventrikül disfonksiyonu

Ölümler (%19) dirençli sol ventrikül disfonksiyonu olanlarda

KKY görülme riski 2 kattır , prematür doğurma sıklıkları da daha yüksektir.

Kardi yak Di sfonksi yon

Akut miyokard enfarktüsü:

1:10 000,

Mortalite yaklaşık olarak %40

Pulmoner hipertansiyon:

Ağır pulmoner hipertansiyonu olan 14 gebe

Doğum öncesi 2, postpartum 3 ölüm

Kardi yak Di sfonksi yon

Tedavi

Neden

Akciğer radyogramı, ekokardiyografi ve
transözofageal ekokardiyografi

Hipovolemi düzelt,

Vazoaktif ilaçlar, dobutamin, nicardipin, sodyum
nitroprussid veya nitrogliserin

Sol lateral dekübit pozisyon

Asiste vaginal doğum veya sezaryen

Travma

Amniyon membran rüptürü, plasentanın ayrılması, uterus rüptürü, prematür eylem ve fetal travma

Kardiyopulmoner fonksiyonlar değerlendirilmeli, acil entübasyon, agresif sıvı tedavisi

Kardiyotokografik monitorizasyon

Acil sezaryen

Sepsis

Sepsis yönetimi hamile olmayan bireylerle aynıdır

Nadir

Uygun antibiyotik, kaynak kontrolü, volüm resüsitasyonu ve hemodinamik destek

Preekl emsi

Gebeliğin 20. haftasından sonra

Hipertansiyon ve proteinüri

Hamileliklerin %5-8'inde

Ödem, görme bulanıklığı,

Baş ağrısı ve epigastrik ağrı

Preekl emsi

Preekl emsi Risk Faktörleri

Maternal yaş (<20 y veya >40 y)

Multipl doğum

Gebelik öncesi hipertansiyon

İlk gebelik

Önceki gebelikte preekl emsi

Diabetes mellitus

Astım

Böbrek hastalıkları Lupus Scleroderma

Obezite

Preeklamsi

Preeklamside anormal lab değerleri

Proteinüri

Hemoglobin düzeyi artmış

Kreatinine düzeyi artmış

Kan üre nitrogen düzeyi artmış

Trombositopeni

Ürik asit düzeyinde artma

Prothrombin zamanı ve parsiyel thromboplastin zamanı artmış

Karaciğer enzim düzeyleri artmış

Microangiopatic hemolitik anemi

Preekl emsi

Eklemsi,

preeklemsinin santral sinir sistemini tuttuğu
nöbetlerle seyreden veya grandmal konvülsiyonlarla
seyreden durumdur

Preekl emsi

Ağır preeklemside klinik

Preeklematik gebede aşağıdakilerden birinin varlığı doğumu gerektirir

Sistolik kan basıncı ≥ 160 mm Hg

Diastolik kan basıncı ≥ 110 mm Hg

Proteinüri ≥ 5 g/24 s

Oligüri ≤ 400 mL/24 s

Serebral görme bozuklukları

Baş ağrısı

Pulmoner ödem

Hemolysis, elevated liver enzymes, low platelets (HELLP) syndrome

Epigastrik ağrı

Preekl emsi

Ağır preeklemside %10-20 HELLP sendromu

Karın ağrısı, bulantı,

Trombositopeni $<100.000/mm^3$,

Mikroanjiopatik hemolitik anemi,

Artmış LDH $>600 IU/L$ ve transaminazlar,

Komplikasyonlar: Hemoraji, hepatik yetmezlik veya enfarkt ve rüptür

Preekl emsi

Preekl emsi vakalarının %3'ünde pulmoner ödem

Kardiyopulmoner arrest, hipertansif kriz,
DİK, ABY ve serebral ödem

Preeklamsi

Tedavi

Ciddi maternal organ yetmezliği, plasental ablasyon veya 34 haftanın üstünde bebek alınır

Oksijen, mekanik ventilasyon ve antihipertansif

Klinik gözlem ve hemodinamik monitorizasyon

Magnezyum sülfat

Kortikosteroid

Plazma Exchange

Maternal mortalite oranı %11

Preeklamsi

Gebelikte akut hipertansif krizde ilaç kullanımı

Drug	Regimen
Nicardipine	5 mg/h increasing the infusion rate by 2.5 mg/h every 5 min (to a maximum of 15 mg/h)
Hydralazine	Initial dose: 5 mg IV bolus; then 5–10 mg every 20–30 min; side effects include tachycardia and headache
Labetalol	Small IV boluses, initially 20-mg, followed by 20 mg to 80 mg, given every 10–20 min until blood pressure is controlled or total dose is 300 mg; can use continuous infusion of 1–2 mg/min titrated up until blood pressure is controlled.
Diazoxide	For use in refractory patients; given in 30-mg miniboluses every 5 min
Sodium nitroprusside	May be used in standard doses [initially 0.25 $\mu\text{g}/(\text{kg} \cdot \text{min})$] for a short period (30 min) in acute crises; potential for fetal cyanide toxicity.

Kardi yopul moner Arrest

Gebelikte kardiyak arrest nadirdir. 1: 30 000

Pulmoner emboli,

Travma,

Hipovolemi ile birlikte peripartum hemorajiler,

Amnion sıvısı embolisi,

Konjenital ve kazanılmış kalp hastalıkları,

Tokolitik tedavinin komplikasyonları,

Eklemsi,

İlaç toksisitesi (magnezyum sülfat, epidural lokal anestezi),

Aorta diseksiyonu

Resuscitation. 34: 129-149, 1997.

Circulation. 95: 2196-2210, 1997.

Kardi yopul moner Arrest

Gebelik'te Kardiyopulmoner Arresti önleme

Sol yan pozisyon

Uterusu elle sola kaydırma

% 100 O₂

Sıvı tedavisi

İlaç gereksinimi

Kardi yopul moner Arrest

Aortokaval kompresyonu engellemek için

Elle gebe uterusun sola kaydırılması

Sağ yana, kalçaya yerleştirilen yastık, kum torbası,

Cardiff Desteği vs. ile sağ tarafı yükseltme (30-45°)

Sol yana yatırma (düz zemin)

Pulmoner aspirasyon riski; Erken ve hızlı entübasyon

krikoid bası eşliğinde

Kardi yopul moner Arrest

Toraks kompresyonu

- Sağ tarafı kaldırdıktan sonra
- Sternal kompresyon biraz daha yukarıdan

Sıvı tedavisi

"Cross-matching" için kan alma

Erken cerrahi girişim için hazırlık

Aritmi tedavisi

KPR 4-5 dk başarısız ise sezaryen

Cerrahi sırası ve sonrasında ileri yaşam desteğine devam edilmeli

Kardi yopul moner Arrest

KPR çabaları ve İYD önlemleri etkin dolaşımı başlatamıyor ise ve fetüsün yaşayabilme olasılığı varsa hızlı bir şekilde **perimortem sezaryen** yapılması düşünülmelidir.

Arrestten sonraki ilk 4-5 dakika içerisinde doğum gerçekleştirilir.

Kardi yopul moner Arrest

Bebeğin alımı hemen uterin kompresyonda rahatlama sağlar. Venöz dönüşe yardım eder ve daha etkin göğüs kompresyonuna izin verir

Katz ve ark tarafından 61 perimortem sezaryenin incelenmesinde arrestte ilk 5 dakikada bebeğin alınmasında fetal yaşam şansı %70

Katz VL, Dotters DJ, Droegemueller W. Obstet Gynecol. 1986;68:571-576.

Gebelikte Solunumsal Hastalıklar

Mekanik ventilasyon:

İntübasyon ve mekanik ventilasyon ihtiyacı gebe olmayanlardan farklı değildir

faringeal, laringeal veya vokal kord ödemi: **havayolu travmasından kaçın**

Artmış karın içi basıncı, azalmış gastrik boşalma **aspirasyona dikkat**

Gebelikte Solunumsal Hastalıklar

Mekanik ventilasyon:

Karbondioksitin normal değerlerini koru

Alkalozisten kaçınılmalıdır.

Astımlı hastalarda düşük tidal volüm ve solunum sayısı

$FiO_2 < 0,6$, $PaO_2 > 90$ olacak şekilde PEEP uygula

kas gevşemesi ve sedasyon

Astım

Gebelikte en sık karşımıza çıkan solunumsal hastalık **astım** hamile kadınların ortalama %7.

6 elektronik veri tabanı, prospektif çalışmalarını araştırmış ve %70 gebede astımın iyileştiği, 30'unda kötüleştiği gösterilmiş

komplikasyonlar

spontan preterm

preeklamsi gelişmesi

korioamniyonit

erken membran rüptürü olur

Astım

Astım tedavisi:

Alerjenlerden kaçınma, sigaranın bırakılması,
farmakoterapi ve eğitim

İnhale steroidler tedavide ilk seçenek

Akut atağın ana tedavisi Albuterol (selektif β_2
adrenerjik bronkodilatör)

Amniotik Sıvı Embolisi

İnsidans: 1:8000–80000 gebelikte, Mortalite: %80-90

Dispne, taşipne, siyanoz ve hipotansiyonun ardından ani kardiyovasküler kollaps

Koagülopati, nöbetler, pulmoner ödem, ARDS, fetal distres
Anne pulmoner dolaşımında fetal skuamöz hücreler

Amniotik Sıvı Embolisi

Oksijenasyonun mekanik ventilasyonla devam ettirilmesi,
Volüm ve vazopressörler ile dolaşım desteği,
Miyokardiyal fonksiyonu iyileştirmek için inotropikler, pulmoner
arter kateteri,
Koagülopatinin (faktör replasmanı ve heparin) düzeltilmesi.

Kardiyopulmoner arrest gelişmesi olasılığına karşı sezaryen
hazırlığı

Tokolitik Tedavi Sonrası Pulmoner Ödem

β -adrenerjik ajanların kullanıldığı hastaların %4,4'ünde

Tokolitik tedavi kesilir, oksijen ve diürez uygulanır

Venöz Hava Embolisi

Maternal ölümlerin %1'i

Öksürük, dispne, baygınlık, takipne, taşikardi ve terleme

sol yan pozisyona alınır

%100 oksijen

Solunum Yolu Enfeksiyonları

Hamilelikte ve hamile olmayan bireylerde toplum kaynaklı pnömoni patojenleri benzerdir

Pnömoni maternal ölüm, preterm eylem, düşük doğum ağırlığı

İnfluenza ve varisella gibi viral patojenler, hamilelikte şiddetli enfeksiyon

HIV virüsü ile enfekte hamile kadınlarda ek enfeksiyon

Gebelikte Akut Karaciğer Yağlanması

1:13 000 gebelikte görülür.

Erkek bebek, çoğul gebelik ve ilk gebelikte

Bulantı, kusma, epigastrik ve sağ üst kadranda ağrı,
anoreksi

AST, ALT genellikle <1000 IU/L, alkalen fosfataz ve
bilirubin artmış, albumin azalmış, lökosit artmış, DİK,
hipoglisemi

Fulminan hepatik yetmezlik, ABY, serebral ödem

Gebelikte Akut Karaciğer Yağlanması

Doğuma dek fetal monitorizasyon,
havayolu devamlılığını koru,
elektrolit ve glikoz bozuklukları tedavisi,
hematolojik ve koagülasyon anormalliklerinin düzeltilmesi
Hasta stabil olur olmaz doğum yapılmalıdır.

Gebelikte FDA İlaç Güvenlik Sınıflaması

A Grubu ilaçlar gebelerde güvenle kullanılabilir

B Grubu İlaçlar fetal risk için yeterli kanıt yok

C Grubu İlaçlar fetal risk içerebilir,
potansiyel yararları zararlarından daha fazla

D Grubu İlaçlar fetal risk kanıtı içerir, ancak kritik hastalarda potansiyel yararları zararlarından daha fazla

X Grubu İlaçlar gebelikte kontrendikedir.

Categories A and B	Category C	Categories D and X
Acyclovir	Albuterol	ACE inhibitors
Amphotericin	Atracurium	Acetylsalicylic acid
Cephalosporins	Atropine	Aminoglycosides
Cimetidine	Bretylium	Benzodiazepines
Clindamycin	β -Blockers	Midozolam
Erythromycin	Bupivacaine	Phenytoin
Glycopyrrolate	Dantrolene	Tetracyclines
Insulin	Digoxin	Warfarin
Lidocaine	Haloperidol	
Magnesium sulfate	Inotropes	
Meperidine	Flumazenil	
Methyldopa	Fluconazole	
Metronidazole	Furosemide	
Naloxone	Heparin	
Penicillins	Hydralazine	
Propofol	Labetalol	
Ranitidine	Meperidine	
Terbutaline	Nifedipine	
	Nitroglycerine	
	Nitroprusside	
	Pancuronium	
	Prednisone	
	Procainamide	
	Suxamethonium	
	Thiopental	
	Vecuronium	
	Vancomycin	

SONUÇ

Hasta, aile ve klinisyenler için özellikle zor ve streslidir
Optimal yönetimde yoğun bakım ve kadın doğumcuların
maternal durum değişikliklerini yakın takip etmeleri ve
SIKI iş birliği içinde olmaları

GEREKMEKTEDİR.

SABRINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER...

*Bilimin ışığında,
Ata'nın huzurunda*

